

STRESZCZENIE

Realizacja obowiązków i praw biskupa diecezjalnego w powstawaniu uchwał IV Synodu Diecezji Tarnowskiej

Szczególną formą stanowienia przez biskupa diecezjalnego ustaw jest synod diecezjalny, zawsze niezwykle ważny moment w życiu każdego Kościoła diecezjalnego, czego bardzo dobrym obrazem jest postawa biskupa tarnowskiego Jerzego Ablewicza i zwołany przez niego IV Synod diecezji Tarnowskiej, który z jednej strony chciał odpowiedzieć na wyzwania zakończonego prawie dwadzieścia lat wcześniej Soboru Watykańskiego II, z drugiej zaś strony był synodem diecezjalnym, który zakończył się w czasie kiedy obowiązywał już nowy Kodeks prawa kanonicznego z 1983 roku. Stąd też moment zwołania tego synodu diecezjalnego był szczególny i wyjątkowy, jak również związany był z koniecznością wypracowania i promulgowania nowego prawa partykularnego.

Przedmiotem niniejszej rozprawy było ukazanie szerokich obowiązków i kompetencji wynikających z urzędu biskupa diecezjalnego na przykładzie wspomnianego synodu diecezjalnego, niemniej jednak w kontekście prawa powszechnego. Dlatego też praca przedstawia zagadnienie obowiązków i uprawnień biskupa diecezjalnego, zarówno w aspekcie kanonicznego prawa powszechnego, jak i szczególnie w kontekście prawa partykularnego zawartego w postanowieniach przywołanego synodu diecezjalnego, zwłaszcza w wymiarze Diecezji Tarnowskiej i jej partykularnego obrazu eklezjalnego. W ten sposób starano się osiągnąć cel pracy doktorskiej, którym było ukazanie, jak postanowienia prawa powszechnego, wskazania soborowe i nowe normy kodeksowe, zostały praktycznie dostosowane do konkretnej rzeczywistości Kościoła partykularnego poprzez jego prawo synodalne, które było bardzo konkretną odpowiedzią na postanowienia zakończonego Soboru Watykańskiego II oraz nowy posoborowy Kodeks prawa kanonicznego.

Wybrany temat został zrealizowany w trzech obszernych rozdziałach. Punktem wyjścia podjętych badań było ogólne ukazanie kształtowania się urzędu biskupa diecezjalnego na przestrzeni wieków, a także pokazanie jego władzy pasterskiej oraz przedstawienie szerokich obowiązków i uprawnień wynikających z wykonywania

urzędu biskupa diecezjalnego. Tak zaplanowany rozdział, niewątpliwie o charakterze ogólnym, stał się merytorycznym odniesieniem i fundamentem doktrynalno-prawnym dla dwóch sukcesywnych rozdziałów, które koncentrują się na problematyce konkretnego prawa synodalnego.

W drugim rozdziale przedstawiono i przeanalizowano w jaki sposób został unormowany prawnie *munus docendi* i *munus regendii* biskupa diecezjalnego w IV Synodzie Diecezji Tarnowskiej. W kontekście *munus docendi* zostały ukazane odniesienia do kaznodziejstwa, katechezy, środków społecznego przekazu, działalności misyjnej Kościoła, ateizmu i laicyzacji, a także ekumenizmu. Z kolei w *munus regendi* wpisuje się relacja biskupa diecezjalnego z kurią diecezjalną, sądem biskupim, a także takimi instytucjami jak: diecezjalna rada kapłańska, kapituła katedralna, kolegium konsultorów i rada duszpasterska. Ponadto zostało przeanalizowane odniesienie biskupa do parafii, dekanatu oraz duchowieństwa diecezjalnego. Na koniec wspomnianego rozdziału została przedstawiona troska biskupa o powołania kapłańskie, a także kwestie związane z dobrami doczesnymi Kościoła.

Ponieważ w obowiązki i uprawnienia biskupa diecezjalnego mocno wpisuje się *munus sanctificandi*, dlatego też ten temat stał się przedmiotem trzeciego rozdziału dysertacji. Przedstawione i przeanalizowane zostały wskazania ustawodawcy diecezjalnego w zakresie sakramentów świętych, roku liturgicznego, modlitwy Kościoła, pogrzebu chrześcijańskiego, liturgicznej służby ołtarza, śpiewu i muzyki kościelnej, budownictwa sakralnego oraz sanktuariów. Nadto przeanalizowano statuty dotyczące zakonów oraz Instytutów Życia Konsekwowanego, a także odniesienie pasterza diecezji do wiernych świeckich. Wspomniany rozdział zawiera również szereg różnorodnych form pasterskiej troski biskupa diecezjalnego. Została ona wyrażona poprzez liczne wskazania dotyczące konkretnych odniesień duszpasterstwa takich jak: duszpasterstwo małżeństw i rodzin, duszpasterstwo młodych małżeństw, duszpasterstwo starszych małżeństw, duszpasterstwo rodzin w trudniejszych sytuacjach, duszpasterstwo młodzieży, duszpasterstwo grup społecznych i zawodowych, duszpasterstwo grup apostoelskich, duszpasterstwo grup zawodowych, duszpasterstwo dobroczynności.

W pisaniu pracy zastosowano głównie metodę analityczną z wykorzystaniem metody egzegetyczno-dogmatycznej. W ten sposób powstała monografia ukazująca recepcję prawa powszechnego poprzez prawo synodalne w wyodrębnionym problemie badawczym związanym z IV Synodem Diecezji Tarnowskiej.

